

Аналітичні матеріали
за результатами проведення другого туру всеукраїнського конкурсу
«Учитель року – 2026» у номінації «Громадянська освіта»

Другий тур всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026» у номінації «Громадянська освіта» (далі – другий тур конкурсу) проводився у два етапи – відбірковий та фінальний. Відбірковий етап відбувався в дистанційній формі з 06 по 10 квітня 2026 року, фінальний – в очній формі з 11 по 16 травня 2026 року в місті Ужгород на базі Ужгородського ліцею імені Августина Волошина.

Журі другого туру конкурсу складалося з 10 осіб. 9 членів журі здійснювали оцінювання випробувань, секретар забезпечував документування роботи журі. Члени журі представляли: заклади вищої освіти (2 особи), заклад післядипломної педагогічної освіти (1 особа), заклади загальної середньої освіти (4 особи), громадські організації (2 особи). З-поміж членів журі були 1 доктор педагогічних наук, 4 кандидати педагогічних наук; 2 заслужених вчителі України; 2 переможці та 1 фіналіст всеукраїнського конкурсу «Учитель року».

За першість на всеукраїнському рівні в номінації «Громадянська освіта» змагались 25 педагогів закладів загальної середньої освіти.

Серед учасників другого туру конкурсу було:

чоловіків – 8, жінок – 17;

педагогів із міських закладів загальної середньої освіти – 19, із закладів загальної середньої освіти сільської місцевості – 6;

спеціалістів вищої категорії – 16, спеціалістів першої категорії – 3, спеціалістів другої категорії – 4, спеціалістів – 2;

старших учителів – 5, учителів-методистів – 6, педагог-організатор-методист – 1;

доктор філософії – 1.

Педагогічний стаж учасників другого туру конкурсу складав:

до 10 років – 10 осіб;

від 10 до 20 років – 10 осіб;

понад 20 років – 5 осіб.

**ВІДБІРКОВИЙ ЕТАП ДРУГОГО ТУРУ КОНКУРСУ
(ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА)**

На відбіркового етапі другого туру конкурсу вчителі пройшли три випробування: «Педагогічна ситуація», «Методичний експромт» та «Тестування», які були спрямовані на комплексне оцінювання не лише теоретичних знань вчителя, а й його готовності ефективно організовувати освітній процес, розвивати громадянські компетентності учнів, створювати демократичне освітнє середовище та професійно діяти в реальних педагогічних ситуаціях.

Випробування «Педагогічна ситуація»

Мета: виявлення вміння конкурсантів аналізувати педагогічні ситуації та обирати оптимальні шляхи їх вирішення з урахуванням принципів громадянської освіти.

Випробування «Педагогічна ситуація» проведено 06 квітня 2026 року одночасно для всіх конкурсантів з однаковим кейсом випробування. Учасники конкурсу протягом 2-х годин розробляли стратегію вирішення проблеми та обґрунтовували дії вчителя. Журі здійснювало онлайн-контроль за виконанням завдань конкурсантами (бічна і фронтальна камери).

Для оцінювання роботи було зашифровано.

Максимальна оцінка в цьому випробуванні складала 30 балів. Роботи оцінювались за такими критеріями:

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. бал
1	Аналіз педагогічної ситуації та виявлення суті проблеми	4
2	Вибір оптимальної стратегії розв'язання проблеми та професійно-теоретична обґрунтованість рішення	4
3	Практична доцільність і реалістичність стратегії	3
4	Відображення у стратегії поваги до права людини, демократичних принципів, поваги до гідності, толерантність тощо	3
5	Знання і посилання на нормативні документи	3
6	Здатність управляти конфліктами	3
7	Освітній потенціал рішення педагогічної ситуації	3
8	Заходи профілактики подібних педагогічних проблем	3
9	Урахування психолого-педагогічних особливостей учнів	2
10	Аргументованість, структурованість викладу	2

Для цього випробування членами журі було запропоновано 3 кейси, які містили різні педагогічні ситуації. Жеребкуванням було обрано однаковий для всіх конкурсантів кейс № 2:

«Під час уроку громадянської освіти в 10 класі, присвяченого темі «Демократична держава», учні активно обговорюють роль політичних партій у демократичному суспільстві. У ході дискусії вони ставлять учителю особисті запитання щодо його політичних уподобань: чи голосує він, чи підтримує певну партію, і якщо так – яку саме.

Учитель намагається пояснити принцип політичної нейтральності педагога під час освітнього процесу. У цей момент один з учнів заявляє, що директор школи підтримує конкретну політичну партію, оскільки на його сторінці в соціальній мережі розміщено логотип цієї партії на зображенні профілю. Частина учнів починає ставити під сумнів неупередженість освітнього процесу: «То школа підтримує цю партію?», «Якщо директор за них, то вчителі теж?».

Ситуація ускладнюється, коли інша учениця зазначає, що в місті більшість молодіжних заходів – концерти, форуми, спортивні турніри – проходять під логотипом тієї ж політичної сили. Вона ставить запитання: «Про яку політичну свободу й незалежність може йти мова, якщо всюди – піар лише однієї партії?»

Частина учнів підтримує цю позицію, інші вважають, що це просто активна громадська діяльність. Обговорення переходить із теоретичної площини у критичний аналіз реальної місцевої політичної ситуації.

Після уроку інформація про дискусію стає відомою батькам. Декілька з них висловлюють занепокоєння щодо можливої політичної упередженості школи та впливу політичних переконань адміністрації на освітній процес. Інші вважають, що школа має бути простором для відкритого обговорення актуальних суспільних питань.

Питання: як має діяти педагог у цій ситуації?»

Результати випробування

Випробування «Педагогічна ситуація» фокусувалося на оцінюванні професійного мислення, вміння аналізувати освітні проблеми, ухвалювати виважені педагогічні рішення та діяти в правовому й гуманістичному полях – на засадах демократії, захисту прав людини та безумовної поваги до особистості.

Конкурсанти загалом визначили суть проблеми і запропонували шляхи її вирішення, що підкреслює їхнє вміння управляти конфліктами. Учителі здебільшого зосередилися на розвитку критичного мислення без перетворення уроку на політичну дискусію з елементами агітації. У більшості робіт було враховано психолого-педагогічні особливості учнів.

Проте, не всім педагогам вдалося розмежувати приватне життя і професійну діяльність, особисту позицію та позицію закладу освіти. У цій ситуації була наявна суперечність між правом громадян (учителя, директора) на свободу політичних переконань і участь у політичному житті та принципом політичної нейтральності закладу освіти й недопущенням політичної агітації в освітньому процесі. Не всі конкурсанти змогли продемонструвати розуміння принципу політичної нейтральності в освіті. Головне завдання педагога в цій ситуації – не уникати складних суспільно-політичних тем, а організувати їхнє обговорення так, щоб учні вчилися аналізувати явища демократії об'єктивно, аргументовано та з повагою до різних поглядів. Складнощі виникали й зі знанням та застосуванням нормативної-правової бази. У частині робіт тільки конспективно згадувалися деякі нормативні документи, або ж навпаки подавався цілий перелік, який не зовсім був дотичний до теми.

Лише два учасники конкурсу досягли результатів понад 24 бали з 30 можливих, що свідчить про високий рівень їхнього професійного мислення, вміння комплексно оцінювати педагогічні виклики та прогнозувати наслідки запропонованих рішень. Більше половини учасників (52,2%) отримали результати в діапазоні 22–23 бали та продемонстрували достатній рівень володіння алгоритмами аналізу педагогічних ситуацій та здатність пропонувати конструктивні рішення.

26,1% від загальної кількості конкурсантів набрали менше 20 балів, що свідчить про труднощі з визначенням причин виникнення педагогічних проблем, недостатню аргументованість запропонованих рішень або обмежене використання сучасних підходів до розв'язання педагогічних ситуацій.

Як висновок – переважна більшість учасників конкурсу володіє базовими та достатніми навиками аналізу педагогічних ситуацій. Середній результат на рівні 73,2% від максимального балу свідчить про загалом належну професійну підготовку вчителів.

Водночас перевірка робіт виявила низку проблем щодо:

- здійснення вчителями системного аналізу педагогічних проблем;
- прогнозування наслідків педагогічних рішень;
- застосування компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів;
- обґрунтування власної професійної позиції в нестандартних педагогічних ситуаціях.

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:

Юрчак Тетяна Мирославівна – 26,44 б. (88,13%);

Тишковська Алла Петрівна – 25,33 б. (84,43%);

Кронгауз Владислав Олександрович – 25,11 б. (83,70%);

Змієвська Наталія Євгенівна – 23,44 б. (78,13%);

Шевченко Альона Борисівна – 23,33 б. (77,76%).

Випробування «Методичний експромт»

Мета: виявлення ступеня обізнаності конкурсантів з видами, підходами та критеріями оцінювання рівня сформованості громадянських компетентностей учнів.

Випробування «Методичний експромт» проведено 07, 08, 09 квітня 2026 року. Конкурсантів було об'єднано в три групи відповідно до черговості виступів, визначеної жеребкуванням.

Кейс випробування для кожної групи вибирали жеребкуванням в присутності першого за графіком конкурсанта та оголошували кожному конкурсантові безпосередньо перед його підготовкою. Підготовка тривала 2 години, виступ – до 15 хвилин, відповіді на запитання журі – до 10 хвилин. Секретарі журі здійснювали онлайн-контроль за підготовкою конкурсантів (бічна і фронтальна камери).

Максимальна оцінка в цьому випробуванні складала 40 балів. Виступи конкурсантів оцінювались за такими критеріями:

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. бал
1	Розуміння змісту та окреслення мети і завдань оцінювання	4
2	Розуміння змісту громадянських компетентностей	3
3	Розуміння принципів формування громадянських компетентностей	3

4	Обґрунтованість вибору методів оцінювання	3
5	Методична доцільність і сучасність підходів	3
6	Відповідність запропонованих методів критеріям оцінювання	3
7	Чіткість і вимірюваність критеріїв оцінювання	3
8	Практична цінність запропонованих рішень	3
9	Доцільність і різноманітність інструментів оцінювання	3
10	Оригінальність та креативність підходів до оцінювання	2
11	Логічність і структурованість виступу	2
12	Урахування психолого-педагогічних особливостей учнів	2
13	Дотримання часового регламенту, раціональність використання часу	2
14	Професійна культура мовлення (володіння термінологією, граматики, інтонація)	2
15	Обґрунтованість, аргументованість, чіткість і лаконічність відповідей на питання членів журі	2

Для випробування члени журі запропонували 7 кейсів:

Кейс № 1.

Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для вимірювання рівня емпатії та толерантності в класі під час вивчення теми «Особистість та її ідентичність».

Кейс № 2.

Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для оцінювання дискусійних навичок під час дебатів на уроках із теми «Права і свободи людини».

Кейс № 3.

Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для визначення розуміння принципів сталого розвитку в побуті під час вивчення теми «Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту».

Кейс № 4. Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для оцінювання здатності до співпраці в команді під час рольових ігор у процесі вивчення теми «Демократичне суспільство та його цінності».

Кейс № 5. Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для оцінювання навичок критичного сприйняття медіаконтенту під час вивчення теми «Світ інформації та масмедіа».

Кейс № 6. Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для вимірювання сформованості громадянських компетентностей, таких як критичне мислення, навички взаємодії, вирішення конфліктів, участь у прийнятті рішень під час вивчення теми «Громадянська участь у житті суспільства».

Кейс № 7. Опишіть, які види, підходи та критерії оцінювання ви застосуєте для вимірювання сформованості громадянських компетентностей, таких як повага до прав людини, демократії, толерантність, відповідальність під час вивчення теми «Права і свободи людини».

Для першої групи (07.04.2026) було обрано кейс № 5, для другої групи (08.04.2026) – кейс № 4, для третьої групи (09.04.2026) – кейс № 3.

Результати випробування

Під час цього випробування учасники конкурсу продемонстрували глибокі предметні знання та високу професійну компетентність. Особливо цінним став їхній чіткий ціннісний орієнтир: педагоги переконливо обґрунтовували, що суспільний добробут не є виключною відповідальністю держави, а формується у синергії та партнерстві між владою і громадою. Окрім того, вчителі виявили високий рівень розуміння аксіологічної складової громадянської освіти, акцентувавши увагу на вихованні свідомої, ціннісно орієнтованої особистості. Більшість конкурсантів продемонстрували чітке розуміння змісту громадянських компетентностей та принципів їх формування, мети і завдань оцінювання, методів та підходів до оцінювання, презентували на практиці застосування різних інструментів оцінювання (як формувального, так і критеріального). Високі бали окремих педагогів підтверджують їх здатність до обґрунтованого та доцільного вибору виду оцінювання, запропонованих методів та критеріїв оцінювання.

5 конкурсантів (20%) отримали результат вище 36 балів. Ці учасники продемонстрували високий рівень методичної гнучкості, здатність обґрунтовано добирати педагогічні технології та ефективно адаптувати їх до різних навчальних тем і психолого-педагогічних особливостей учнів. 9 конкурсантів (36%) отримали результати в межах 30–35 балів, що свідчить про сформовані в них навички проектування освітнього процесу та розуміння сучасних методичних підходів. Учасники із середнім рівнем результатів загалом показали достатнє розуміння методичних засад, проте їхні рішення не завжди відзначалися системністю, варіативністю або чітким урахуванням вікових особливостей учнів. Поодинокі нижчі результати можуть свідчити про труднощі у швидкій адаптації педагогічної ідеї до нових умов, недостатню аргументованість вибору методів або обмежений спектр використаних технологій. Середній показник у 31,66 із 40 можливих балів свідчить про достатньо високий рівень професійної підготовки учасників конкурсу. Найуспішніші конкурсанти продемонстрували методичну гнучкість, креативність у виборі педагогічних інструментів, а також здатність обґрунтовано поєднувати власну педагогічну ідею з конкретними освітніми завданнями.

Узагальнення результатів випробування дозволило виокремити низку типових недоліків, характерних для виступів окремих конкурсантів:

деякі вчителі зосередилися виключно на змісті та методах навчання, натомість етап оцінювання згадали лише побіжно. Поза увагою залишилася вимога продемонструвати підходи до оцінювання рівня сформованості громадянських компетентностей учнів як ключову, наскрізну складову сучасного уроку;

брак чіткого розуміння елементів формувального оцінювання. Часто окремі його прийоми чи інструменти помилково трактувалися як самостійний вид оцінювання;

складним завданням виявився добір чітких, прозорих та зрозумілих для всіх учасників освітнього процесу критеріїв оцінювання. На практиці зафіксовано лише формальне залучення здобувачів освіти до спільного вироблення цих критеріїв;

спостерігалися складнощі з оптимізацією інструментів оцінювання. Деякі учасники обирали велику кількість різноманітних карток, анкет, чек-листів та додаткових активностей;

під час виконання завдань частина педагогів не змогла чітко визначити, які саме компетентності формуються, та плуталися між знаннями, уміннями, ставленнями та цінностями як компонентами компетентності;

зафіксовано поодинокі випадки змішування та ототожнення фундаментальних понять «компетентність» і «компетенція»;

визначення оптимальної кількості компетентностей, які потрібно розвивати під час вивчення теми. Замість фокусування на конкретних цілях часто подавався загальний, надмірний перелік усіх наявних ключових компетентностей;

використання програмного забезпечення цифрових сервісів, презентацій чи візуальних матеріалів із російськомовним інтерфейсом. Наявність виключно українськомовного інтерфейсу під час демонстрації матеріалів є не лише вимогою мовного законодавства, а й базовим показником професійної культури сучасного педагога, виявом підтримки державної мови та обов'язковою умовою створення безпечного й якісного українськомовного освітнього середовища.

Хоча більшість конкурсантів продемонстрували глибокі знання та розуміння змісту кожної з тем: «Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту», «Демократичне суспільство та його цінності», «Світ інформації та масмедіа», труднощі в основному виникли з розумінням впливу локальне-глобальне, не всі учасники працювали з Цілями сталого розвитку ООН, що визначені до 2030 року. Були окремі помилки в трактуванні термінів «засоби масової інформації» та «медіа», а також в орієнтуванні в нормативно-правовій базі, зокрема в положеннях Закону України «Про медіа». У темі «Демократичне суспільство та його цінності» окремим випадком було те, що не розрізнялися права людини і громадянина та не зовсім вірно трактувалося поняття обов'язків.

Також були помилки при організації роботи груп, де учнів ДІЛИЛИ на групи, а не ОБ'ЄДНУВАЛИ в групи. У педагогічній діяльності вислів «об'єднати в групи» є більш людиноцентричним і відповідає цінностям партнерської взаємодії учасників освітнього процесу, оскільки акцентує увагу на співпраці та спільній діяльності, а не на розмежуванні учасників.

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:

Лучінський Ілля Артурович – 38,13 б. (95,33%);

Нікіфоров Карен Сергійович – 38,00 б. (95%);

Костюченко Олена Сергіївна – 37,25 б. (93,13%);

Кронгауз Владислав Олександрович – 36,5 б. (91,25%);

Юрчак Тетяна Мирославівна – 36,5 б. (91,25%).

Випробування «Тестування»

Мета: визначення рівня професійної компетентності конкурсантів.

Випробування «Тестування» проведено 10 квітня 2026 року одночасно для всіх конкурсантів з використанням комп'ютерної програми тестування. Учасники конкурсу протягом 1 години 10 хвилин виконували 60 тестових завдань з вибором однієї правильної відповіді (без використання інтернет-ресурсів, навчальних програм, підручників, посібників, допоміжних матеріалів). Журі здійснювало онлайн-контроль за виконанням завдань конкурсантами (бічна і фронтальна камери).

Кожне правильно виконане завдання тесту оцінювалось в 0,5 бала.

Максимальна оцінка за випробування складала 30 балів.

Результати випробування

Останнім випробуванням у відбірковому етапі другого туру конкурсу було «Тестування», яке дало можливість об'єктивно та оперативно оцінити теоретичний фундамент конкурсантів та рівень їхньої предметної, методичної, педагогічної та психологічної підготовки. Тестові завдання склалися з двох блоків: теоретичного та методичного, яке передбачало питання з методики, педагогіки і психології.

Блок 1. Теорія

№	Тематичний блок	Кількість завдань	Що саме перевіряємо?
1	Людина в соціумі та ідентичність	5	Соціалізація, самоідентифікація, гендерна рівність, інклюзія та багатоманітність.
2	Права людини та верховенство права	6	Історія та покоління прав людини, механізми захисту (ЄСПЛ), міжнародне гуманітарне право.
3	Демократія та державний устрій	5	Принципи демократії, виборчі системи, місцеве самоврядування, розподіл гілок влади.
4	Медіаграмотність та інформація	6	Розпізнавання фейків, маніпуляцій, мови ворожнечі, робота з джерелами інформації.
5	Економіка та ринкові відносини	4	Раціональна споживча поведінка, податки, бюджет, підприємництво.
6	Світ та Україна: глобальні виклики	4	Євроінтеграція, міжнародні організації (ООН, НАТО), сталий розвиток.

Блок 2. Методика

№	Тематичний блок	Кількість завдань	Що саме перевіряємо?
1	Інструментарій НУШ	6	Формувальне оцінювання, компетентнісний підхід, державний стандарт.
2	Інтерактивні методи	6	Проведення дебатів, симуляційні ігри, метод форум-театру, кейс-стаді.
3	Цифрова дидактика	5	Використання онлайн-інструментів для співпраці (Miro, Mentimeter), гейміфікація.
4	Робота з дискусійними темами	5	Стратегії викладання «чутливих» та суперечливих питань, нейтральність учителя.
5	Проектна діяльність	4	Соціальне проектування: від ідеї до реалізації змін у громаді (наприклад, програма «Демократична школа»).
6	Психологія	4	Вікова психологія, емоційний інтелект, запобігання професійному вигоранню, психологічна підтримка (ППД).

Найкращі результати продемонстровано учасниками конкурсу в темах, пов'язаних із соціалізацією, правами людини, медіаграмотністю, інструментарієм НУШ та інтерактивними методами навчання (84–90%). Водночас окремі змістові блоки потребують подальшого вдосконалення, зокрема питання економіки та ринкових відносин (близько 60%), психології (68%), проектної діяльності (75%) та роботи з дискусійними темами (78%). Це свідчить про доцільність посилення уваги до практико-орієнтованих аспектів громадянської освіти, розвитку проектної компетентності та психолого-педагогічної підготовки педагогів.

Блок 1. Теорія

№	Тематичний блок	Середній % (орієнтовно)	Оцінка результату
1	Людина в соціумі та ідентичність	~90%	Високий
2	Права людини та верховенство права	~87%	Високий
3	Демократія та державний устрій	~84%	Високий
4	Медіаграмотність та інфогігієна	~88%	Високий
5	Економіка та ринкові відносини	~60%	Середній
6	Світ та Україна: глобальні виклики	~80%	Високий

Блок 2. Методика

№	Тематичний блок	Середній % (орієнтовно)	Оцінка результату
7	Інструментарій НУШ	~89%	Високий
8	Інтерактивні методи	~84%	Високий
9	Цифрова дидактика	~82%	Високий
10	Робота з дискусійними темами	~78%	Достатній
11	Проектна діяльність	~75%	Достатній
12	Психологія	~68%	Середній

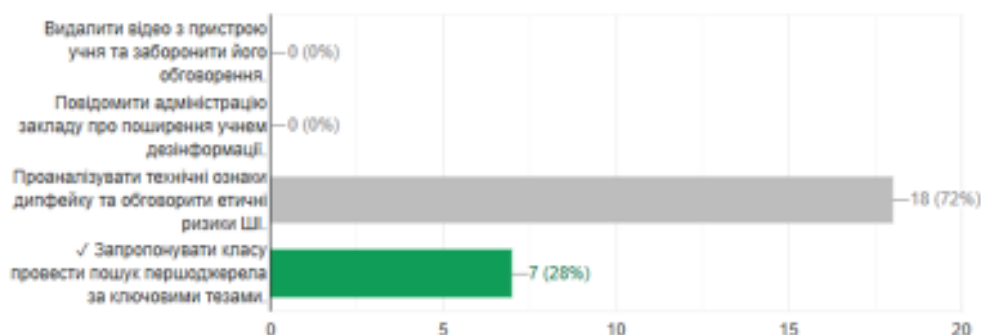
Найскладнішими питаннями виявилися:

Пошук першоджерела є фундаментальним інструментом медіаграмотності, який дозволяє об'єктивно підтвердити або спростувати справжність інформації, уникаючи поспішних висновків лише на основі візуальних ознак

Під час уроку учень демонструє відео, де відомий політик закликає до дій, що суперечать його попередній позиції. Ви помічаєте неприродну міміку та розсинхрон звуку. Який алгоритм дій учителя є найбільш методично доцільним у цій ситуації?

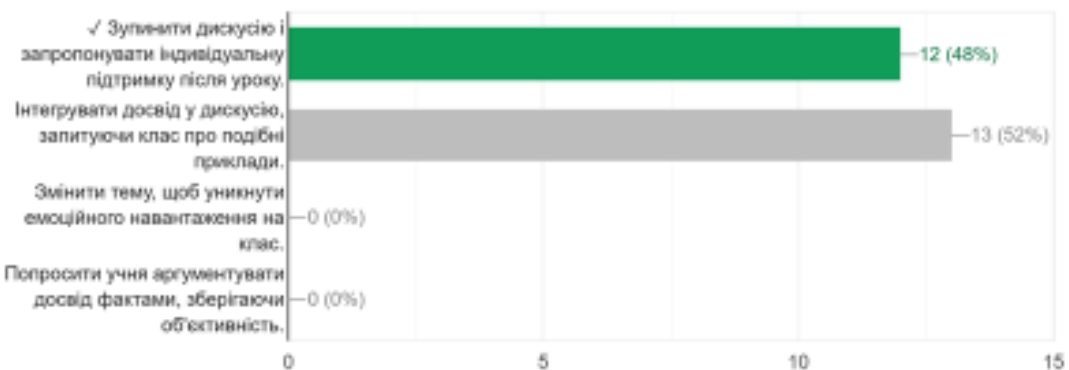
 Копіювати діаграму

7 правильних відповідей із 25

Зупинка публічного обговорення травми захищає психологічний стан учня та запобігає перетворенню уроку на терапевтичну сесію, водночас зберігаючи професійну дистанцію та пропонуючи необхідну підтримку приватно

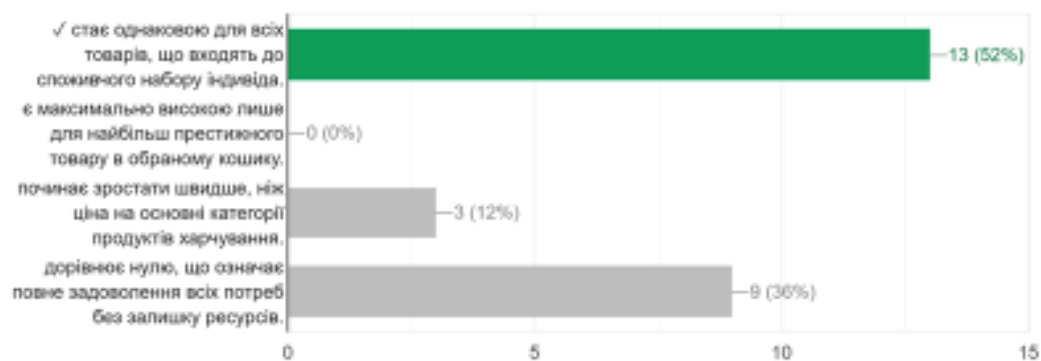
Під час дискусії про «Міграцію та інтеграцію» учень ділиться травматичним досвідом. Який підхід учителя найкраще балансує емпатію з нейтральністю, не порушуючи динаміку уроку?
12 правильних відповідей із 25

Ви досягнете піку задоволення саме тоді, коли вам буде **однаково вигідно** витратити останню гривню на будь-який товар із вашого кошика. Якщо десь вигідніше — ви просто перекинете гроші туди, доки рівні не зрівняються.

Раціональний споживач максимізує корисність, коли гранична корисність останньої витраченої грошової одиниці...

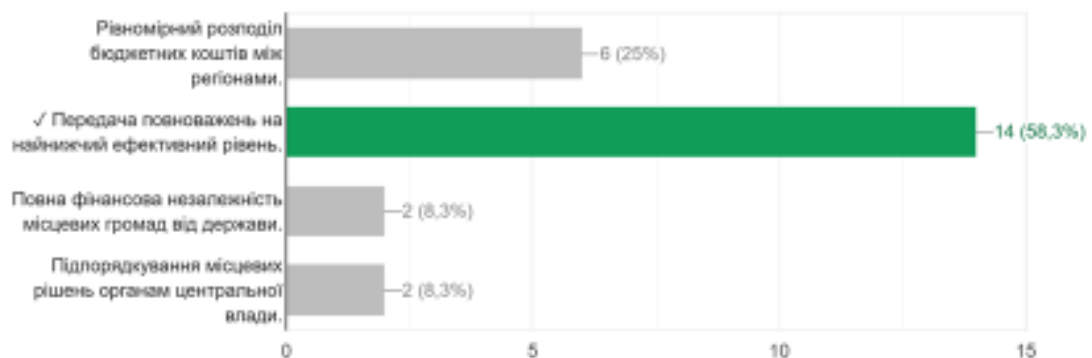
13 правильних відповідей із 25

Принцип передбачає, що суспільні проблеми мають вирішуватися саме тією владою, яка є найближчою до людей, і лише якщо вона не здатна впоратися самостійно, повноваження передаються на вищий рівень

У чому полягає сутнісна характеристика принципу субсидіарності в контексті місцевого самоврядування?

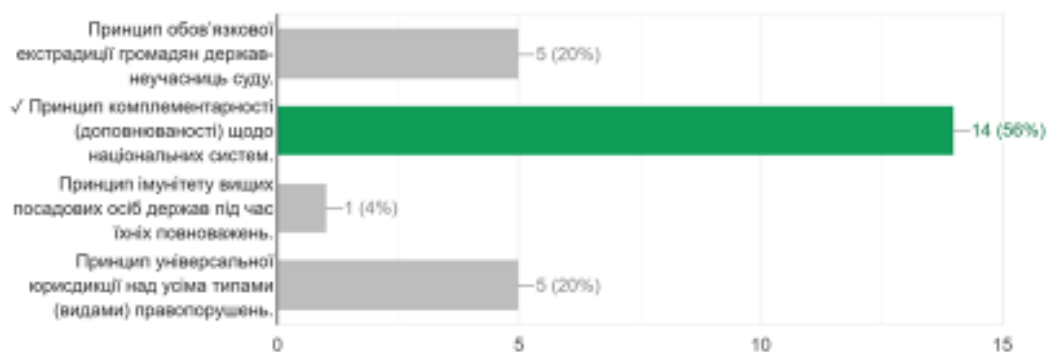
14 правильні відповіді з 24

Принцип дозволяє МКС брати на себе правосуддя лише тоді, коли національні суди не бажають або дійсно не можуть розслідувати найтяжчі злочини самостійно, закриваючи таким чином «прогалину» в безкарності

Який із принципів Римського статуту Міжнародного кримінального суду (МКС) є визначальним у контексті подолання безкарності за найтяжчі міжнародні злочини?

14 правильних відповідей із 25

Більш ніж половина конкурсантів (56%) продемонстрували високий рівень підготовки, кожен четвертий учасник – достатній рівень, а загалом 80% учасників – достатній та високий рівень. Середній бал у цьому випробуванні становить 24,96 із 30 можливих балів, що відповідає майже 83,25% правильних відповідей. Найбільша концентрація результатів спостерігається в діапазоні 25–29,5 балів. Високі результати лідерів групи (29–29,5 балів) демонструють майже повне виконання тестових завдань. Тоді як 20% учасників набрали менше 22 балів, що свідчить про наявність окремих прогалин у знаннях або недостатню сформованість окремих компетентностей. Значний розмах результатів (11,5 балів) свідчить про неоднорідність учасників конкурсу за рівнем підготовки. Усі без винятку конкурсанти успішно подолали критичний поріг, що підтверджує їхній високий загальний професійний ценз.

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:
 Юрчак Тетяна Мирославівна – 29,50 б. (98,33%);
 Судаковська Наталія Володимирівна – 29,5 б. (98,33%);
 Кронгауз Владислав Олександрович – 29,0 б. (96,66%);
 Попова Катерина Віталіївна – 29,00 б. (96,66%);
 Тишковська Алла Петрівна – 29,00 б. (96,66%).

Учасники фінального етапу конкурсу

На основі рейтингу, укладеного за сумою балів, одержаних конкурсантами у випробуваннях відбіркового етапу другого туру конкурсу, журі визначило 12 учасників фінального етапу конкурсу:

№ з/п	ПІБ	Посада, місце роботи
1	Андрійчук Оксана Леонідівна	заступник директора з навчально-виховної роботи Ліцею № 11 Звягельської міської ради
2	Кам'янецька Уляна Василівна	вчитель предмета «Громадянська освіта» Збаразького ліцею № 2 імені Івана Франка Збаразької міської ради Тернопільської області
3	Костюченко Олена Сергіївна	вчитель суспільних дисциплін комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 11 Луцької міської ради»
4	Кронгауз Владислав Олександрович	заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу «Харківський ліцей № 3 Харківської міської ради»
5	Лучінський Ілля Артурович	вчитель предмета «Громадянська освіта» Одеського ліцею № 62 Одеської міської ради
6	Нікіфоров Карен Сергійович	вчитель історії Приватної організації (установи, закладу) «Київський ліцей «Гоу Айтінс Скул»
7	Половський Володимир Семенович	вчитель предмета «Громадянська освіта» Наукового ліцею імені Миколи Сабата Івано-Франківської міської ради
8	Попова Катерина Віталіївна	вчитель історії Рівненського ліцею № 19 Рівненської міської ради
9	Судаковська Наталія Володимирівна	вчитель історії Херсонської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 55 Херсонської міської ради
10	Тишковська Алла Петрівна	директор Новопетрівського ліцею Петрівської сільської ради
11	Шевченко Альона Борисівна	вчитель предмета «Громадянська освіта» Лебединського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області
12	Юрчак Тетяна Мирославівна	вчитель історії Хотинського опорного академічного ліцею Хотинської міської ради Чернівецької області

ФІНАЛЬНИЙ ЕТАП ДРУГОГО ТУРУ КОНКУРСУ (ОЧНА ФОРМА)

У фінальному етапі другого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026» у номінації «Громадянська освіта» взяли участь 10 конкурсантів. Нікіфоров Карен Сергійович та Тишковська Алла Петрівна за поважних причин відмовилися від участі у фіналі.

Серед десяти учасників фіналу було:

жінок – 7; чоловіків – 3;

педагогів із міських закладів загальної середньої освіти – 10;

спеціалістів вищої категорії – 8, спеціалістів другої категорії – 2;

старших учителів – 2, учителів-методистів – 3, педагог-організатор-методист – 1;

доктор філософії – 1.

Педагогічний стаж учасників фінального етапу другого туру конкурсу складав:

до 10 років – 6 осіб;

від 10 до 20 років – 4 особи.

Випробування «Проект»

Мета: виявлення вміння конкурсантів організовувати дослідницько-пошукову діяльність учнів.

Випробування було проведено 11 травня 2026 року. Жеребкуванням було обрано однакову для всіх конкурсантів проблему для розроблення проекту: «Громада не є інклюзивною на практиці». Протягом 2-х годин вчителі розробляли технологічну карту навчального проекту на папері (без використання інтернет-ресурсів, навчальних програм, підручників та посібників, допоміжних та довідкових матеріалів).

Для оцінювання роботи було зашифровано.

Максимальна оцінка в цьому випробуванні складала 25 балів. Виступи конкурсантів оцінювались за такими критеріями:

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. бал
1	Відповідність теми, мети та завдань проекту поставленій проблемі; формулювання очікуваних результатів проекту	3
2	Відповідність змісту діяльності учасників проекту його очікуваним результатам	3
3	Педагогічна цінність проекту та його практична значущість	2
4	Майстерність конкурсанта щодо організації проектно-технологічної діяльності учнів	3
5	Доцільність передбачених технологій, методів, прийомів і засобів навчання для досягнення мети проекту	3

6	Забезпечення особистісно орієнтованого підходу	2
7	Урахування психолого-педагогічних особливостей учнів	2
8	Спрямованість на формування ключових і предметних компетентностей, цілісності знань учнів, цінностей та ставлень	3
9	Планування етапів проєкту та видів діяльності учнів	2
10	Чіткість завдань та інструкцій для учнів	2

Результати випробування

Позитивними моментами є те, що усі конкурсанти добре розкрили зміст проблеми. У роботах в цілому дотримано логіку планування проєкту, сформульовані тема, мета й завдання, очікувані результати, загалом продумано проєктно-технологічну діяльність учнів/учасників проєктів, частково окреслено механізми формування компетентностей, передбачено активну роль педагога на всіх етапах реалізації проєкту.

Високі бали при оцінюванні більшості робіт свідчать про вміння учасників конкурсу розробляти змістовні та практично орієнтовані навчальні проєкти, визначати актуальні теми дослідження, формулювати чіткі завдання та забезпечувати формування ключових і предметних компетентностей учнів. Більшість конкурсанти отримали результати в межах від 16 до 18 балів з 25 можливих, що свідчить про достатній рівень володіння технологією проєктного навчання та розуміння сучасних підходів до організації дослідницької діяльності учнів. Середній результат становив 17,32 бала. Найнижчі результати зафіксовано у двох педагогів (менше 15 балів), що може вказувати на недостатню деталізацію структури проєкту, неповне розкриття механізмів реалізації або недостатню увагу до компетентнісного потенціалу запропонованих розробок. Однак результати випробування свідчать, що більшість учителів володіють навичками організації дослідницько-пошукової діяльності здобувачів освіти та здатні розробляти навчальні проєкти, спрямовані на формування в учнів дослідницьких умінь, громадянської активності та практичного застосування знань.

Вивчаючи роботи конкурсанти, членами журі було виявлено певні недоліки:

порушення логіки та цілісності проєкту – відсутність чіткого алгоритму досягнення мети та завдань на всіх етапах проєкту; неузгодженість запланованої діяльності з вихідними даними;

недостатня практична значущість проєкту – переважання інформаційних описів замість пропонування конкретних заходів із вирішення реальних проблем; лише одиничні випадки фокусування на вирішенні життєво важливих проблем;

невідповідність змісту діяльності учасників проєкту очікуваним результатам та забезпеченню особистісно орієнтованого підходу (він лише декларувався);

брак конкретизації проблеми та визначення конкретних кроків при плануванні проєктної діяльності здобувачів освіти; нереалістичність виконання проєкту;

вузьке трактування інклюзії – фокусування більшості конкурсантів виключно на проблемах людей/дітей з інвалідністю та ігнорування потреби інших категорій членів громад/шкільних спільнот (талановитих дітей, батьків із немовлятами тощо).

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:
 Юрчак Тетяна Мирославівна – 21,83 б. (87,32%);
 Попова Катерина Віталіївна – 21,17 б. (84,68%);
 Лучінський Ілля Артурович – 18,83 б. (75,32%);
 Кронгауз Владислав Олександрович – 18,00 б. (72%);
 Костюченко Олена Сергіївна та Шевченко Альона Борисівна – по 17,67 б. (70,68%).

Випробування «Майстерка»

Мета: виявлення вміння конкурсантів представляти власний педагогічний досвід.

Випробування «Майстерка» проведено 12, 13, 14 травня 2026 року. Учасників фінального етапу конкурсу було об'єднано в три групи відповідно до черговості виступів, визначеної жеребкуванням. Вибір теми майстерки, технологій, методів і прийомів роботи вчителі здійснювали самостійно з урахуванням власної педагогічної ідеї. Виступ конкурсантів тривав до 30 хвилин, відповіді на запитання журі – до 10 хвилин.

Максимальна оцінка в цьому випробуванні складала 25 балів. Виступи конкурсантів оцінювались за такими критеріями:

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. бал
1	Уміння представляти власний досвід та його відповідність сучасним освітнім тенденціям	4
2	Технологічність, конструктивна цілісність (чіткий алгоритм, наявність оригінальних прийомів, узгодженість мети, змісту, методів, форм організації діяльності та очікуваних результатів, логічна послідовність етапів)	4
3	Доцільність і практична спрямованість представлених технологій, методів і прийомів роботи, майстерність та ефективність їх використання	4
4	Реалізація принципів проведення майстерки, дотримання принципів навчання дорослих	3
5	Педагогічна цінність майстерки для її учасників	2
6	Загальна культура проведення майстерки (ерудиція, нестандартність мислення, стиль професійного спілкування) та педагогічна артистичність	2

7	Партнерська взаємодія з аудиторією	2
8	Дотримання часового регламенту, раціональність використання часу	2
9	Обґрунтованість позиції та лаконічність відповідей на питання членів журі, культура мовлення	2

Результати випробування

Випробування «Майстерка» стало платформою для презентації авторських ідей, методичних знахідок та оригінальних професійних напрацювань конкурсантів у межах обраної ними тематики. Проводячи майстерки для колег, фіналісти конкурсу наочно продемонстрували сучасні підходи до моделювання освітнього процесу та зріле педагогічне мислення. Слід відмітити, що теми майстерок відповідали сучасним освітнім тенденціям. Більшість майстерок була присвячена питанням медіаграмотності, що особливо актуально в умовах інформаційної війни, протидії пропаганді та в епоху глобального інтернету з розгалуженими соціальними мережами. Представлений досвід мав практичну значущість. Учасники конкурсу проявили високий рівень культури та педагогічної артистичності, уміння взаємодіяти з аудиторією.

Переважна більшість конкурсантів продемонструвала високий рівень методичної культури, практичну спрямованість досвіду та розвинену комунікативну культуру, здобувши результати у понад 21 бал з 25 можливих. Середній показник результатів оцінювання майстерок склав 22,92 б., що свідчить про достатньо високий рівень професійної рефлексії, комунікативної культури педагогів та практичної спрямованості представленого досвіду.

Лідери рейтингу виявили відмінне володіння технологією проведення майстерки, здатність демонструвати ефективні методичні прийоми, переконливо обґрунтовувати педагогічні рішення та ефективно взаємодіяти з аудиторією.

Мінімальний результат (13,17 б.) суттєво відхиляється від середнього показника й вказує на потребу окремих учасників конкурсу у вдосконаленні навичок презентації власного досвіду та організації групової взаємодії.

Типовими недоліками, зафіксованими під час випробування, були:

- недотримання принципів проведення майстерки як освіти дорослих, а проведення її за класичним шаблоном учнівського уроку;
- слабкий інтерактив, відсутність звернення до безпосереднього досвіду колег-учасників майстерки, що знизило загальну практичну цінність взаємодії;
- низький рівень інноваційності пропонованих технологій і методів роботи, дублювання загальновідомих практик, зокрема проєкту IREX, замість демонстрації авторських новинок;
- ігнорування правил академічної доброчесності (відсутність посилань на першоджерела інформації).

Загалом випробування «Майстерка» підтвердило готовність педагогів до поширення інноваційних практик та впровадження сучасних освітніх технологій.

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:
 Лучінський Ілля Артурович – 25,00 б. (100%);
 Шевченко Альона Борисівна – 24,83 б. (99,32%);
 Юрчак Тетяна Мирославівна – 24,83 б. (99,32%);
 Попова Катерина Віталіївна – 24,67 б. (98,68%);
 Кронгауз Владислав Олександрович – 24,67 б. (98,68%).

Випробування «Урок»

Мета: визначення рівня педагогічної майстерності конкурсантів.

Випробування «Урок» проведено 13, 14, 15 травня 2026 року із залученням учнів 10 класів Ужгородського ліцею імені Августина Волошина Ужгородської міської ради Закарпатської області.

Конкурсантів було об'єднано в три групи відповідно до черговості виступів, визначеної жеребкуванням. Кейс випробування для кожної групи фіналістів визначали жеребкуванням за 24 години до його проведення для забезпечення рівних умов та якісної підготовки.

Максимальна оцінка за випробування складала 50 балів. Уроки конкурсантів оцінювались за такими критеріями:

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. бал
1	Змістове наповнення уроку, його відповідність заданій темі, науковість	4
2	Чітке визначення мети та завдань уроку, їх реалізація	3
3	Реалізація наскрізних змістових ліній, внутрішньопредметних та міждисциплінарних зв'язків	3
4	Фахове знання предмета	4
5	Результативність і доцільність використання технологій, методів, прийомів і форм роботи, засобів навчання	4
6	Доцільність використання сучасних цифрових технологій	3
7	Зв'язок навчального матеріалу з сучасністю, практична цінність	3
8	Активізація пізнавального інтересу учнів, стимулювання їх самостійності та зворотного зв'язку	4
9	Спрямованість завдань на формування цілісності знань, ключових компетентностей, цінностей і ставлень	4
10	Створення позитивного психологічного клімату на уроці	2
11	Оригінальність та креативність підходів до проведення уроку	4
12	Реалізація педагогіки партнерства	2
13	Гнучкість, об'єктивність оцінювання діяльності учнів на уроці, використання прийомів самооцінювання і взаємооцінювання	3
14	Урахування психолого-педагогічних особливостей учнів	3
15	Професійні якості педагога, професійна культура та комунікація	2
16	Дотримання норм організації та проведення уроку	2

Результати випробування

Конкурсанти під час проведення уроку демонстрували свою педагогічну майстерність та фахове знання предмета. Більшість із проведених уроків були якісними. Учасники конкурсу створили атмосферу конструктивної взаємодії на всіх етапах уроку. Найкращі результати показали вчителі, які продемонстрували цілісність структури уроку, науковий підхід, реалізацію міжпредметних зв'язків, звернення до раніше вивченого матеріалу, доцільно та ефективно використали технології, методи, прийоми і форми роботи та засоби навчання; зосередилися на змісті та результаті, а не на демонстрації великої кількості інструментів; спрямували завдання на формування цілісності знань, ключових компетентностей, цінностей і ставлень. Такі педагоги забезпечили бездоганну логіку уроку та успішно досягли кожної задекларованої мети. Їм вдалося чітко організувати усі етапи уроку та дотриматися чіткого таймінгу, забезпечити високу пізнавальну активність учнів та запропонувати завдання переважно компетентнісного характеру.

Більшість конкурсантив здобули понад 40 балів з 50 можливих, що підтверджує належний рівень їхньої професійної підготовки та здатність реалізовувати компетентнісний підхід в освіті. Середній результат учасників становив 40,97 б., що підтверджує високий методичний потенціал педагогів та їхню готовність до впровадження інноваційних практик у старшій школі.

Водночас за результатами аналізу цього випробування було виокремлено низку певних методичних, організаційних та змістовних аспектів, які потребують додаткової уваги педагогів:

- перенасичення уроку різноманітними прийомами роботи, що відбувалося на шкоду якості навчання, а також руйнувало змістову й методичну цілісність уроку;

- надмірне зосередження на історичних деталях (відповідно до тем уроків), яке шкодило організації практичної діяльності здобувачів освіти;

- забезпечення внутрішньопредметних та міждисциплінарних зв'язків часто мало штучний або слабо виражений характер;

- у деяких випадках педагоги не враховували психолого-педагогічні особливості учнівської аудиторії, а також використовували недоцільний навчальний контент або були невдало підібрані відеоматеріали;

- процедури оцінювання учнів під час уроку залишалися нечіткими. Конкурсанти лише словесно зазначали прийоми або інструменти самооцінювання учнів, проте практично не демонстрували їхню дію в реальному часі уроку;

- недотримання норм організації уроку в частині чіткого планування різних етапів і часу на їхнє проведення завадило досягненню заявленої мети та завдань уроку (деколи 1/3 уроку було відведено на організаційні моменти / підведення підсумків у різних формах);

- критичне порушення умов конкурсу (зафіксовано один випадок повної невідповідності теми проведеного уроку тій темі, яка була визначена під час жеребкування).

Оскільки всі теми уроків («Світове співробітництво України», «Європейський вибір України», «Система безпеки. Урядові й неурядові міжнародні організації») присвячувалися міжнародній співпраці України, були виявлені такі системні помилки:

- висвітлюючи міжнародну співпрацю, учасники конкурсу здебільшого акцентували увагу лише на допомозі Україні. При цьому повністю ігнорувалася зворотний аспект – чим саме Україна корисна й цікава для міжнародної спільноти. Подекуди транслиювалися застарілі стереотипи про суто аграрний статус нашої держави;

- історія міжнародних відносин України часто подавалася неповно та без логічного зв'язку із сучасними подіями;

- питання євроінтеграції в частині уроків звужувалося виключно до діяльності Європейського Союзу (ЄС);

- розглядаючи питання безпеки, конкурсанти часто упускали міжнародний аспект, зокрема роль Міжнародного кримінального суду в системі правосуддя;

- в окремих випадках виявлено хибне або нечітке розуміння прав людини та цінностей демократії, коли ключовими цінностями помилково проголошувалися суто прагматичні категорії – економіка та торгівля.

Учасникам конкурсу слід врахувати, що розкриваючи зміст уроку, необхідно чітко формувати в здобувачів освіти розуміння актуальності того, що вивчається, пов'язувати матеріал із життям та сучасністю, звертатися до історичного екскурсу та до нормативно-правових документів.

Найкращі результати в цьому випробуванні продемонстрували:

Лучінський Ілля Артурович – 50,00 б. (100%);

Попова Катерина Віталіївна – 47,33 б. (94,66%);

Кронгауз Владислав Олександрович – 44,67 б. (90,63%);

Юрчак Тетяна Мирославівна – 44,00 б. (88%);

Шевченко Альона Борисівна та Половський Володимир Семенович – по 43,00 б. (86%).

Переможець та лауреати всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026» у номінації «Громадянська освіта»

На основі рейтингу, укладеного за загальною сумою балів, одержаних учасниками під час випробувань фінального етапу другого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026» у номінації «Громадянська освіта», визначено:

переможцем – Лучінського Іллю Артуровича, вчителя предмета «Громадянська освіта» Одеського ліцею № 62 Одеської міської ради;

лауреатами:

Попову Катерину Віталіївну, вчителя історії Рівненського ліцею № 19 Рівненської міської ради (II місце);

Юрчак Тетяну Мирославівну, вчителя історії Хотинського опорного академічного ліцею Хотинської міської ради Чернівецької області (III місце).